GAZETA KRAKOWSKA

Nro 26.

Z KRAKOWA DNIA 1 KWIETNIA 1821 ROKU W NIEDZIELĘ

Z Wiednia d. 24 Marca.

Wczoray w południe wyszedł tu następuiący dodatek do gazety Wiedeńskiey:

Z główney kwatery Frascati d. 12 Marca 1821.

Po wzięciu Antrodoco w d. 9 w wieczór i po kilku godzinnym wypoczynku, udał się Major d'Aspres d. 10 o godzinie 1 z północy w drogę ku Madonna delle Grotte, z którego mieysca Jenerał Major Villata, który nader trudną drogą przez Passo del Corno tam przybył, wyparł iuż był nieprzyiaciela ze stratą 100 ludzi. — Równo z świtem ruszył F. M. P. Hr. Wallmoden w drogę, za którym tuż postępowała dywizyia Xcia Wied-Runkel. Z żywością postąpiono przeciw Aquili; Major d'Aspres, który przez szybkie swoie poruszenia stał się przednią strażą, natrafił przy stanowisku S. Tomaso na nieprzyiacielską tylko straż, która składaiąc się z około 2000 piechoty i 500 jazdy, opuściła korzystne to stanowisko po kilku wystrzałach z ręczney broni. O godzinie 7 w wieczór przybyła przednia nasza straż przed Aquila. Wyszła przeciw niey deputacyia od miasta, z doniesieniem, że woyska Neapolitańskie opuściły miasto, i że nasze przyięte iako przyiaciele i w żywność opatrzone zostaną. Major d'Aspres osadził ieszcze tegoż wieczora miasto, które w wieczór było oświecone i wszyscy mieszkańcy okazywali radość, iż pozbyli się nieznośnego iarzma milicyy i legiionistów, które nie znały ani porządku, ani karności. Nazaiutrz rano otworzyła także cytadela Aquili swoie bramy, gdy F. M. P. Baron Mohr zapewnił iey dowodcę, dawnego wiernego Królowi wołownika, że woysko Austryiackie z ludem Neapolitańskim nie prowadzi woyny i zupełnie w porozumieniu z Królem obu Sycyliy działa. — D. 11 postąpił Jenerał Geppert przeciw Popoli, którego wspierała dywizyia Wallmodena, a dywizyia Wied obozowała pod Aquilą. — Podczas tych poruszeń Pułkownik Schneider postąpił z Leonissa do Posta, a ztamtąd do Monte-Reale. Rozproszył, co tylko znaydowało się przed nim z woysk nieprzyiacielskich i poszedł d. 11 do Tottea. — Dywizyia Stutterheima postąpiła d. 9 przez Cicoli do

Carsoli i Tagliazzo. Trzy bataliony 11go pułku strzelców pod rozkazami Podpułkownika Entsch posłane zostały z Rieti przez Colo Alto do Capra Dosso i Carpoli, dla wsparcia dywizyi Stutterheima, która gonić miała nieprzyiaciela na drodze do Sulmona, ponieważ reszta tey dywizyi przeznaczoną była do złączenia się z głównem woyskiem pod Valmontone. — Odbyliśmy pochod od Civita Ducale aż do Aquili bez utracenia ani iednego człowieka, przez kray, który nader łatwy był do bronienia. Liniiowe tylko woyska uczyniły kilka wystrzałów, lecz nie widzieliśmy ani milicyi, ani ochotników. Mięszkańcy Abruzzy przyimowali nas iako dobroczyńców, i za każdem krokiem doznawaliśmy tego dowodów. Gdy nasi strzelcy zbliżali się między Canetra i Borghetto do mostu, krzyczała na nich stoiąca na drugiey stronie rzeki Felino kupa chłopów, aby się mieli na ostrożności, ponieważ Neapolitanie trzymaią ieszcze most osadzony. Mięszkańcy Antrodoco, którzy z domów swoich przez Neapolitanów wypędzonemi i złupionemi zostali, powrocili, iak tylko dowiedzieli się, że woyska nasze to mieysce zaięły. Toż samo nastąpiło od Leonissy aż do Carpoli. Żołnierze opuścili sprawę, która nigdy ich nie była, milicyie, które strachem pod broń spędzone zostały, obiawiły nam prawdziwe swoie uczucia, a mięszkańcy od własnych obrońców złupieni, iak udawali, dla wstrzymania naszego postępu, przyymuią nas iako przyiacieli. Naysmutnieyszą iest rzeczą, iż ci spokoyni ludzie stać się musieli ofiarą nietylko zbrodni, ale i lekkomyślności, niewiadomości i niezdatności dowodców swoich. Zaledwo oczom swoim uwierzyć można, ażeby na całey do Abruzzy, tak z natury mocney i do obrony łatwey drodze, naymnieyszego do odporu nie było przygotowania. Nie było ani iedney sztuką przysposobioney obrony, ani iednego szańcu, ani iedney batteryi, ani iednego rozebranego mostu; 3 działa w starym zamczysku Antrodoco pomiędzy kamieniami i gruzami, oto była cała obrona tak ważney nagraniczney prowincyi! Lubo przy korpusie w tey prowincyi znaydowali się właśnie ci ludzie, na których naywiększa spada odpowiedzialność i od których spodziewać się powinniśmy byli naydzielnieyszego doznać odporu, nie znaleźliśmy iednak innych przeszkod nad złą drogę od Rieti aż do Aquili. „Te przeszkody nie były wprawdzie małe, bo w niektorych nawet mieyscach musieli ludzie ciągnąć działa i wozy. Z tem wszystkiem drogę tę 33 mil Włoskich przebyliśmy szczęśliwie w dwoch dniach, i woysko czyniło z wytrwałością, która nie może bydź dosyć wychwaloną, naywiększe natężenia, aby iak nayprędzey doyść do zamierzonego celu. — Jenerał Pepe opuścił Aquila bez woyska i żalił się na milicyią, że go zdradziła. — Wszystkie doniesienia, które od nieiakiego czasu odbieraliśmy, częste obiazdy Abruzzów przez Jenerała Pepe, doniesienia dyrekcyi woienney Parlamentowi, głoszony zapał w gazetach i ulotnych pismach, i własna nasza znaiomość mieyscowych przeszkod, wierzyć kazały, iż pierwsze nasze poruszenia doznaią trudności. Poczynione przez naczelnego Wodza środki były przeto dzielne i razem przezorne. Dywizyia Lederera stała pomiędzy Foligno i Spoleto w gotowości na wypadek, ieże-

liby nieprzyiacielski korpus podczas naszey przeprawy przez wąwozy do Aquili, przeszedł za rzeką Tronto i chciał do Marchiiów wtargnąć. Ważność działań w Abruzzo zniewoliła naczelnego Wodza do udania się osobiście do przeznaczonych tam dywizyy. — Gdy ta część kampanii uważaną iuż bydź może iako ukończoną, przeto d. 10 o godzinie 3 z południa opuścił korpus idący przeciw Aquili, odesłał z Passo del Corno kilka set jeńców z kilku officerami, dawszy im odezwę swoiego Króla, do domów, a sam udał się przez Rieti i Rzym do Frascati, dla kierowania ztamtąd dalszemi działaniami.

Dostrzegacz Austryiacki zawiera następniące z różnych okolic Włoskich wiadomości:

Z Neapolu d. 6 Marca.

Sądzą, iż w tey chwili posiadłości Papiezkie w kraiu Neapolitańskim przyłączone formalnie przez Parlament do Królestwa zostały. — Przybyły onegday w wieczór z Aquili od Jenerała Wilhelma Pepe adjutant przywiózł wiadomość, że ten Jenerał bez żywności i pieniędzy w mieście i okolicy, gdzie wszelka pomoc bagnetom tylko wymuszaną bydź musi, nie długo trzymać się potrafi. Doniesienia, które z tego pożałowania godnego miasta odbieramy są nader smutne i trwoga doszła do naywyższego stopnia, gdy naczelnicy rodzin odebrali rozkaz w przypadku ustępu oddalenia się razem i zniszczenia czego nie mogą zabrać. Miasto Aquila pokutuie wylewem gorzkich łez, że było przeciwnem konstytucyi miastem. Pepe nie zdaie się mieć pod sobą iak 2000 regularnego woyska i około 8000 milicyiantów bez karności, którzy źle zapewne odpowiedzą zapałowi Wodza swoiego. W Civita Ducale i Antrod co doznawali Neapolitanie wielkiey przykrości; ustawicznie rozpuszczano tam trwożliwe wieści o nadciąganiu nieprzyiaciela. Na drodze z Carsoli stało około 1500 żołnierzy i milicyiantów, dla oparcia się ciągnącey przez Tivoli kolómnie. Na drodze ku Tronto, gdzie podług planu Pepe główny attak miał nastąpić, zupełna ieszcze panuie spokoyność i wszystkich dokładaią starań dla uzbroienia milicyy i legiionistów. Straszny zrobił się zawód, iż nie ziściła się nadzieia, że Marchiie Papiezkie oświadczą się zaraz za sprawą konstytucyi. — Rekwizycyie pieniędzy i koni, a zwłaszcza żywności w nagranicznych prowincyiach uskuteczniane są surowo, i pewnie nie wzbudzą w tych zapału, których dotykaią. — Nowy Minister woienny Jenerał Colleta, udał się wczoray do San Germano. — Dywizyia gwardyi Królewskiey zrobiła wsteczne poruszenie i stanęła między Teano i Mignano, gdzie Jenerał Carascosa zakłada oszańcowany obóz na 12,000 ludzi. Roboty około tego obozu zaczęły się d. 1 b. m. a ukończone bydź maią na 25. Obóz ten zdaie się bydź środkowem stanowiskiem tego Jenerała, a posłany przez S. Germano ku Ceprano korpusik, składać się ma z samych strzelców. Woyska, które do Pontecorvo weszły zdaią się do tego korpusu należeć. — Przeciw Ministrowi Xciu de Gallo wzniósł się krzyk i Parlament żądał iego oddalenia. Zarzucaią mu, iż nie czynił dosyć dla otrzymania od Hiszpanii posiłków. — Publiczna spokoyność była tu przez dwa dni przez legiionistów przerwaną, którzy nakoniec wczoray do

)2(

Gaety odpłynęli. — Wielu Indententów prowincyionalnych zostało z iedney do drugiey prowincyi przeniesionych.

Z Florencyi d. 9 Marca.

Przybył tu dziś rano N. Król obu Sycylyy, powitany był wystrzałami z dział i wysiadł do pałacu della Crocetta. Oczekiwało tu na niego wielu uszłych Neapolitanów i Sycyliianów, a mianowicie Xiąże Minutolo Rofi, Xiąże Scilla, Xiąże Cardito, Xiąże Villarossa, &c. W orszaku J. K. Mci znaydowali się Xże Nisceni, Margr. Ruffo, sekretarz stanu Domu Królewskiego, Marszałek Frilli, sekretarz gabinetowy i Margr. del Vasto. Xże Butera przyiechał pierwey z Xiężną Floridia. Przed Królem przybyli tu upoważnieni przy nim Posłowie Austryiacki Baron Vincent; Rossyyski Hr. Pozzo di Borgo, a Francuzki Hr. Blacas. Posłowie Pruski Hr. Truchsess i Neapolitański przy Dworze Wiedeńskim Xże Alwar Ruffo niebawnie nadiadą.

Z Laybach d. 19 Marca.

Podług doniesień z Modeny bawiący tam Xże Genueński, brat Króla Sardyńskiego, na którego prawem następstwa tron Sardyński spada, przyiął tę koronę, ale razem oświadczył, że obeymuiąc rządy, nie przybierze tytułu Króla, póki się nie przekona, iż Król, brat iego, nie był przymuszony do zrzeczenia się tronu; że wszystkie sprzeciwiaiące się kardynalnem prawom rozrządzenia, które bez iego zezwolenia nestąpiły lub nastąpić ieszcze mogą uznaie za nieprawne i żadney mocy nie maiące.

Podług doniesień prosto z Genui do 15 b. m. osada tamteysza i lud dotąd nie należał do rewolucyi.

W Alessandryi utworzyła się oddzielna z kilku officerów, z iednego patrona i iednego lekarza złożona junta, która dotąd niesłucha rozkazów z Turynu.

Xiąże Carignan wydał rozkaz do woyska, aby wszystkie korpusy na swoie powróciły stanowiska.

Pułkownik Curial, który z kupą zebranych żołnierzy napadł z nienacka na zostaiącą pod dowodztwem Jenerała Latour, zresztą w nader złym stanie będącą twierdzę Voghera, został przez ostatniego z znaczną stratą odparty.

Z Laybach d. 20 Marca.

Wysłany dnia 15. b. m. z Rzymu goniec przywiózł tu następuiące doniesienia:

W wieczór dnia 11 nadbiegło do Xięcia Kalabryi, Rejenta Neapolitańskiego, 3 gońców. Pierwszy przywiózł wiadomość o opanowaniu przez C. K. Austryiackie woyska Aotrodoco i o bliskiem rozeyściu się korpusu Neapolitańskiego w Abruzzo; drugi o powstaniu osady w Gaecie przeciw tamteyszemu Dowódcy Jenerałowi Bagaoi, naygorliwszemu stronnikowi rewolucyi; trzeci prośbę od Jenerała Carascosa do Xięcia Rejenta, aby natychmiast ziechał do Aversa. Xiąże Rejent nie uznał potrzeby udania się tam osobiście, ale posłał swoiego Jenerała adjutanta Xcia Fardella i Ministra woyny Colletta, którzy tego ieszcze wieczora do Neapolu powrócili; ale wypadek ich poselstwa został taiemnicą dla ciekawey nader publiczności.

Dnia 12 wszyscy Ministrowie przybyli do Parlamentu i opowiedzieli mu ze wszystkich stron zwątpiony stan rzeczy. O zaproszeniu Xcia Rejenta przez a

iene :'a Carascosa nie iednak nie wspomnieli. Parlament uchwalił, aby Xiąże Rejent przesłał Królowi iego poddanie się i prosił J. K. M. naypokorniey o rozpoczęcie układów.

Jenerał Fardella został z tem poselstwem wysłany. Dnia 15 rano przybył do Rzymu i udał się zaraz do Florencyi gdzie J. K. M. bawi.

Doniesienia, które miano w Rzymie do 13 b. m. do godz: 2 z południa z Neapolu opiewaią: Miasto zdawało się bydź spokoynem. Mówiono tylko o uwięzieniu kilku kobiet, które więźniom galerowem dostarczyć chciały prochu i ołowiu. Jenerał Bagani zabity miał zostać przez osadę w Gaecie.

Trwoga rewolucyionistów była nie do opisania, a wiadomość, że głos ludu nietylko w prowincyiach Abruzzo i Terra di Lavore, ale wszędzie, gdzie tylko słyszeć się dać może, odzywa się co raz potężniey przeciw rewolucyi, nie zostawiła im innego wyboru, iak tylko ogłosić lud Neapolitański zdraycą.

Z Madrytu d. 6 Marca.

Gdy dawni Ministrowie oddalonemi zostali, udał się Król w poselstwie d. 3 do Stanów, aby mu podały kandydatów na Ministrów; lecz Stany odpowiedziały J. K. Mci, że one są tylko reprezentacyynem ciałem, a zatem tego uczynić nie mogą. Król udał się potem do rady stanu, aby mu na każde Ministerstwo po 3 kandydatów podała. To nastąpiło i Król obrał następuiących Ministrów: do spraw zagranicznych P. Eusebiego Berdaxi, teraźnieyszego Posła w Paryżu; do wydziału skarbu P. Antoniego Barata, dotychczasowego dyrektora długu narodowego; do wydziału sprawiedliwości P. Wincentego Cano Manuela, członka naywyższego trybunału sprawiedliwości; do spraw wewnętrznych Radcę stanu Valdemoro; do wydziału morskiego P. Escudero, byłego sekretarza sądu admiralicyynego, a do wydziału woyny Jenerała porucznika Tomasza Moreno Doiz, dotychczasowego Jenerała kapitana Andaluzyi. Na temże posiedzeniu postanowiły Stany, aby oddaleni Ministrowie stanęli w zgromadzeniu i zdali sprawę o swoim postępowaniu względem Króla i wskazali władze, które stały się wedle mowy Królewskiey opiaszałemi w swoim urzędowaniu. Jakoż przybyli wszyscy do zgromadzenia. D. 4 odczytany przez Hr. Torreno adres do Króla przyięty został. Potem naradzały się Stany o wysokiey polityce, iako to; o S. Przymierzu, kongressach Opawskim i Laybachskim, o postąpieniu sprzymierzonych Mocarstw przeciw Neapolowi i o postępowaniu ich względem Hiszpanii iakie zdaią się zachowywać.

W Bilbao zatrzymano znowu ładunek 10,000 karabinów, przybyłych na okręcie z północy.

Syn ściętego Jenerała Lacy był tu w tryumfie oprowadzany.

Z Paryża d. 14 Marca.

Onegday nowy Poseł Hiszpański, Kawaler Bardaxi, oddał N. Królowi naszemu na publicznem posłuchaniu list wierzytelny. (Jest on iak wyżey z Hiszpanii Ministrem spraw zagranicznych mianowany.)

Owdowiała Pani Gourgaud została z zgryzoty, że nie może doczekać się pozwolenia do powrotu syna swoiego Jenerała, paraliżem tchniętą. Jak tylko Mini-

ster spraw zagranicznych, Baron Pasquier, dowiedział się o tem przypadku szanowney matki, rozkazał zaraz napisać paszport do powrotu do Francyi dla iey syna.

Xże Talleyrand choruie bardzo.

Xże Decazes zaraz po przybyciu tu z Londynu miał długie posłuchanie u Króla, a zatem nie prawdzi się pogłoska, iakoby popadł u Monarchy w niełaskę. Nie sprawdzi się zapewne i druga, iakoby weyść znowu miał do Ministeryum.

Z St. Domingo donoszą, że Prezydent Rzpltey Boyer przeniosł stolicę rządu z Cap-Français do Port-au-Prince.

Sławny nasz Chemik Gay-Lussac wynalazł tinkturę, którą posmarowane suknie nie palą się płomieniem, a zatem zapalenie ich staie się mniey szkodliwem.

Z Londynu d. 14 Marca.

Wnioskowi Kanclerza skarbowego, dnia 9 b. m. w niższey izbie, aby izba zamieniła się w tayny wydział dla uchwalenia potrzeb na woysko, sprzeciwiał się mocno P. Creevey, i żądał aby izba zastanowiła się wprzód nad znaczną liczbą zasiadaiących w niey koronnych urzędników i pobieraiących pensyie, których liczba w roku 1808 wynosiła 70,000 a pobierane ze skarbu przez nich pieniądze 150,000 Fs. i pomnieyszyła ich liczbę, ponieważ póki izba nie będzie niepodległą nie potrafi nędzy publiczney zaradzić. Lecz wniosek iego został większością 172 głosami przeciw 38 odrzucony. — Onegday wniosł P. Hume, aby woysko zmnieyszone zostało do liczby roku 1792 (25,757 ludzi;) lecz odrzucono. Potem złożył Sekretarz woienny Palmer rachunek potrzeb na woysko, które wynoszą 6,478,000 Fs. (mniey o 163,498 Fs. od r. z.) na 81,496 głów. Posiedzenie ukończyło się dopiero o godzinie 5 zrana.

W Dublinie pochlebiaią sobie, iż pobyt tam Króla będzie nader świetny. Ziadą tam za J. K. M. Ministrowie i zagraniczni Posłowie.

P. Caning iest co chwila na powrót z zagranicy oczekiwany.

Wyborny zbiór xiążek Kardynała Fesch zakupił tuteyszy Xięgarz Sherwood.

Gazeta Nowoiorkska pod dniem 10 Lutego donosi, nie ręcząc iednak za pewność, że Lima dostać się miała w moc powstańców Chilli, pod dowództwem Jenerała San Martin i Jenerała Cochrane. Przed tym wypadkiem woysko Hiszpańskie zniesione bydź miało zupełnie w krwawey bitwie.

Listy z Buenos-Ayres, które przez okręt Antelope dnia 8 b. m. do Gwernsey nadeszły, donoszą także o wielkiem zwycięztwie, które San Martin odniósł, ale o wzięciu Limy nic nie wspominaią. — Przybyli do Buenos-Ayres deputowani od Stanów Hiszpańskich nie są przyięte ponieważ nie mieli pełnomocnictwa do układania się na zasadzie niepodległości tey Rzeczypospolitey. — Prowincyia Quito, równie iak dawniey Guayaquil, podniosła także chorągiew rokoszu i Gubernatora tamteyszego, który się powstaniu chciał oprzeć do ucieczki zmuszono.

Z Lizbony d. 1 Marca.

Na 25 posiedzeniu Stanów w dalszym ciągu zasad konstytucyynych uchwalonem nakoniec zostało 1) większością 59 głosami przeciw 26, że tylko iedna bydź ma izba prawodawcza; 2) większością 78 głosami przeciw 6, że Król nie ma mieć nieograniczonego Veto 3) większością 81 głosami przeciw 41, i 4) że Król mieć ma za-

wieszaiące Veto, które w konstytucyi rozwinięte zostanie. Tak więc wszystkie 34 artykułów zasad konstytucyi uchwalone iuż zostały.

Na 27 posiedzeniu uchwaliły Stany", że Angielscy officerowie, którzy się dotąd w służbie Portugalskiey znaydowali, z pochwałą oddalonemi bydź maią, tyle dostać nagrody ile żołd lat odbytych z Portugalczykami kampaniy wynosi, i oprócz tego wyżsi officerowie zaszczyconemi będą znakami Portugalskiego orderu woyskowego.

Królewic Następca tronu iest tu codziennie oczekiwany.

Wczoray rano przybył tu niespodziewanie Biskup Madeyry na Angielskim brygu iako więzięn z wielu znakomitemi osobami. Gdy Portugalscy wysłańcy zapewnili Gubernatora, że Król zatwierdził rewolucyią Portugalii, ogłosił zatem konstytucyią Hiszpańską; ale skoro okazało się, że Król nic ieszcze w tey mierze nie wyrzekł, stronnicy Królewscy powstali przeciw wysłańcom. Ci znayduiąc się w niebezpieczeństwie, podeszli Gubernatora zmyslonym listem, donosząc mu, że ma bydź uwięziony, a Biskup na iego urząd wyniesiony. Gubernator dla własnego bezpieczeństwa kazał więc Biskupa uwięzić i dnia 23 Lutego do Lizbony odesłał.

Z Brazylii nadeszły tu następuiące doniesienia:

Z Pary d. 4 Stycznia.

Dnia 1 'b. m. zaszła tu rewolucyia bez krwi rozlewu. Poprzedzaiącego wieczora kazał Gubernator zawołać do siebie Pułkowników 1go i 2go pułku piechoty; udali się do niego, ale w towarzystwie 50 do 60 officerów, i gdy ich się zapytał: czyli iest prawdą, iż chcą rewolucyią zrobić, nie chcieli dać wyraźniey odpowiedzi; lecz nazaiutrz o godzinie 9 zrana cała piechota oświadczyła się za porządkiem konstytucyynym i za iey przykładem poszły jazda i artyleryia. Wystrzelono z dział i zaprowadzono rząd tymczasowy. Wszystko to nastąpiło w imieniu Króla. Miasto było przez trzy wieczory ciągle oświecone i zupełna panowała spokoyność. Wydana tu została następuiąca odezwa:

" Mięszkańcy Pary! Dziś kruszemy kaydany, które nam gwałt i niewiadomość narzuciły; chwila naszey szczęśliwości nie iest daleką i czas iuż, aby każdy do niey należał. Dotąd wola naszych przełożonych była dla nas prawem ale odtąd ustawa rządzić będzie tak bogatemi, iako i ubogiemi i otworzy nam drogę do szczęścia. Konstytucyia tylko uszczęśliwić nas może. Mięszkańcy Pary! Bracia nasi w Portugalii dali nam przykład, a idąc za nim, okazuiemy tylko, że do tey samey należemy rodziny. Okazuymy to zawsze, odzyskaymy i utrzymaymy odrodzenie nasze pod godłem pokoiu. Szanuymy władze, zapomnieymy wszelkich osobistości, połóżmy ufność w konstytucyynym rządzie i szukaymy bezpieczeństwa pod opieką publicznego mniemania. Każdego iest obowiązkiem wspierać prace wielkiego gmachu naszego odrodzenia. Żadney skargi, żadney nienawiści, wszyscy bądzcie spokoyni i żyycie w pokoiu. Niech żyie konstytucyia! niech żyią Stany! niech żyie Król Jan VIty! niech żyie tymczasowy konstytucyyny Rząd! niech żyie nasza Religiia! niech żyie lud! niech żyią

woyska ! „

(Para leży tylko o ieden stopień od równika oddalona na wschodzie rzeki Amazonki, o 22 stopnie na północ od Rio-Janeiro i 16 na zachód od Olindy. Ponieważ Para tak daleko leży od Rio-Janeiro, trudno zatem będzie rządowi zapobiedz, aby ta rewolucyia nie rozciągnęła się i na inne części Brazylii.)

Z Rio-Janeiro d. 18 Grudnia.

Zmiana w Lizbonie sprawiła tu większe wrażenie, niżeli z początku sądzono, i tak Portugalczykowie, iako i Brazyliyczykowie oświadczyli, iż skoro Portugaliia otrzyma konstytucyią, Brazyliia mieć także swoią musi. Lecz zmiana rządu nastąpić powinna bez naymnieyszego zaburzenia.

Z Fayal na wyspach Azorskich d. 15 Stycz:

Jak tylko w Agra, stolicy tych wysp, dowiedziano się o zaszłey w Portugalii rewolucyi, wydał zaraz Jenerał kapitan do podległych mu władz na innych wyspach rozkaz, aby pod nazwiskiem rewizora upoważniona zostaała osoba do przeglądania wszystkich na wyspy przybywaiących i odchodzących listów. Przyszedł ten rozkaz i do nas do Fayal, ale przy łagodności naszey władzy wcale nań nie zważamy.

Z Kassel d. 14 Marca.

Wczoray zwłoki zmarłego Elektora pochowane uroczyście zostały w grobie kaplicy na Löwenburg. Ministrowie złożą nowemu Elektorowi Wilhelmowi II. przysięgę wierności. Zmarły Elektor krotko przed śmiercią kazał kamerom dochodów w Kassel i Marburgu zakupić do magazynów rządowych kilka tysięcy szeflów zboża podroższey nawet cenie od targowey, ponieważ przekonał się, że rolnik dla nader niskiey ceny płodów ziemi zaledwo podatki opłacić potrafi, na wygody zaś życia wcale go nie stać, przez co kunszta i przemysł przez brak pokupu upadaią.

Z Sztokólmu d. 9 Marca.

Król dozwolił pod d. 28 Lutego wprowadzać do Szwecyi za opłatą celną wino Szampańskie, które nową taryffą iest zabronione.

Srebrny imbryk, który ziomkowie wydawcy gazety Sztokolmskiey "Goniec„ w darze przynieśli, waży 160 łotów, i ma następuiący napis: z iedney strony: "Za utrzymywanie rożnicy między Maiestatem i administracyią„ a z drugiey: "Za obronę słuszności i wolności.„

Tuteysza akademiia umieiętności podziękowała Królowi przez deputacyią za zatwierdzenie nowych iey statutów.

Od granic Tureckich d. 8 Lutego.

Pod teraźnieyszym Wielkorządcą Egiptu, Mehemed Ali Baszą, iak wiadomo bardzo ten kray zakwitnął. Wielkorządca przez handlowe swoie spekulacyie wielkie także uzyskał skarby. Porta nie przestaiąc na rocznym hareczu, który iey regularnie wypłaca, chciałaby i resztę iego skarbów ogarnąć, i Kapitan Basza ma w tym celu z flotą do Alexandryi i innych nadmorskich miast popłynąć. O odporze z strony tak odważnego i znaczną siłę woyskową utrzymuiącego Wielkorządcy bynaymniey wątpić nie można.

Na Wołoszczyźnie po śmierci Hospodara Suzzo nastąpiło powstanie. Bojar Władismikoe usiłuie osiągnąć godność Hospodara i stanął na czele 8000 woyska. Tymczasem Porta mianowała Hospodarem Xcia Callimachi.

DODATEK
DO Nro 26.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 1 KWIETNIA 1821 ROKU W NIEDZIELĘ

Z Warszawy d. 24 Marca.

Niektórzy obywatele tuteyszey stolicy odebrali listy z Wiednia donoszące iż Nayiaśnieyszy Pan ma przybydź do Warszawy około 13 Kwietnia, a zabawiwszy tylko 24 godzin, uda się do Petersburga, gdzie chce stanąć na święta Wielkanocne. Nie mamy iednak urzędowey o tem wiadomości.

Z Neapolu d. 24 Lutego.

Deputowany Netti wniosł w Parlamencie d. 21 aby idąc za przykładem Rzymian nadać Xciu Rejentowi w teraźnieyszey chwili na czas jaki dyktatorską władzę, co odesłano po zdanie do dotyczącey się kommissyi.

Parlament postanowił co następuie: 1) Tymczasowa kommissyia rządowa z 7 członków, którą Xiże Rejent wyznaczy, zarządzać ma pod prezydencyią Jenerała lub cywilnego urzędnika podług dotychczasowych ustaw Sycylią i podawać Parlamentowi proiekta zmierzaiące do poiednoczenia Monarchii i dobra Sycylii. 2) Zważywszy, iż zdarzenia woienne zaprowadzić mogą woyska narodowe za granice państwa naszego, a wszystkie ludy Włoskie uważanemi bydź maią iako nasi przyiaciele i bracia, przeto stanowi się, iż wszystkie dostawy dla korpusów woyska obu Sycyliy w kraiach Włoskich płacone bydź maią gotowizną lub assygnacyiami na skarb. 3) Na wynagrodzenie walecznych woysk naszych wyznacza się za ieden millión dóbr narodowych. Oprócz tego dzieci poległych woiowników wychowane bydź maią kosztem narodu. 4) W przypadku zagrożenia stolicy przez nieprzyiaciela Rząd, Parlament i wszystkie kassy przenieść się maią do Salerno.

Xiże Rejent odebrał znowu d. 19 list od swoiego oyca, w którym go zapewnia, iż zamiar postępu woyska Austryiackiego iest wcale przyiacielski.

Obcy woyskowi przyymowani wprawdzie są do woyska naszego, ale żaden cudzoziemiec nie może woyskiem Neapolitańskiem dowodzić.

Wszyscy obywatele muszą strzelbę swoią dla woyska oddawać.

Wszyscy cudzoziemcy doznaią tu naywiększey opieki; Angielskiemu Posło-

wi wykrzyknął niedawno lud: Niech żyią Anglicy! czego Francuzkiemu nie zrobił.

Gdy Ministrowie Austryiacki, Rossyyski i Pruski żądali paszportów do wyiazdu, oświadczył Minister spraw zagranicznych Rossyyskiemu i Pruskiemu: "iż wolno im pozostać lub odiechać; osoby i własność ich narodów będą zawsze szanowane, gdyż narod Neapolitański nie znayduie się z Rossyią i z Prussami w woynie.,,

Przywiezione z Sycylii woyska wysiadły w Neapolu na ląd i udały się w dalszą drogę do Fondi.

Z Włoch d. 11 Marca.

Królestwo Neapolitańskie zaymuie całą południową część półwyspu Włoskiego; na północ graniczy z państwem Rzymskiem, a z innych stron oblewaią go morza Srodziemne i Adryatyckie. Płaszczyzna iego wynosi 1447 mil kwadratowych. Appeniny, gołe i bez zaroślów góry, na których śnieg aż do letnich miesięcy leży, przecinaią kray i dzielą się na południu na dwie głowne odnogi. Z gór płynie wiele stromyków do bliskiego morza, ale żadna rzeka. Kray prawie wszędzie iest urodzayny, wyiąwszy część wschodnią, w którey znayduią się wielkie stepy i użyte są na paszą owiec. Ludność podług ostatniego spisu wynosi 5 mill. 114,613 dusz. Twierdzami: są Gaeta, Scilla, Amandea, Reggio, Brindisi, Manfredonia, Kapua i Pescara. Siła morska składa się z 2 liniiowych okrętów, 5 fregat i wielu pomnieyszych zbroynych okrętów. Stolica Neapol leży w 3 dni drogi od granicy, a 5 od Rzymu, górami i morzem otoczona na pięknem nadbrzeżu. Jest naybogatszem i nayludnieyszem miastem we Włoszech. Sześć zamków broni miasta, a port zasłoniony iest przedziwną tamą morską.

Jeden z ludzi, którzy w Medyiolanie zabić chcieli Angielskiego Pułkownika Brown, który wysełał z Włoch świadków przeciw Królowey do Anglii, uwięziony został i wyznał, że mu osoba z Mantui za ten czyn 10,000 Franków przyrzekła. Ta osoba iest znaną i sądzą, iż ta okoliczność posłuży do ważnych odkryciów.

Król Pruski prenumerował 100 cekinów na 10 exemplarzów wynalezionego niedawno w Watykańskiey bibliiotece dzieła Cycerona: *De Republica*, które przez wynalazcę P. Maja w krotce z druku wyydzie. Król chce te exemplar zedo głownych bibliiotek państwa swoiego rozdać.

Z Hanoweru d. 16 Marca.

Mowią z wielkiem zapewnieniem, że Xiężna Augusta, siostra J. K. Mci, zamyśla mięszkanie swoie na przyszłość założyć w Hanowerze, i że przyszedł z Londynu rozkaz, aby wyporządzony był dla niey zamek na Herrenstrasse. Słychać także, iż tey iesieni Król zaszczycić obecnością swoią miasto nasze.

Onegday odroczone zostały posiedzenia Seymu tuteyszego aż do d. 15 Maia r. b.

Od brzegów Menu d. 17 Marca.

W Frankforcie ustała teraz spekulacyia z Austryiackiemi papierami; Bankier Retschild posela wiele gotowizny, która do Wiednia była zamówioną prosto do Włoch.

Seym Saski w Dreznie iest iuż 20 tygodni zebrany i kosztuie codziennie 600 talarów. Przyczyną długich iego obrad iest, że różne iego wydziały nieporozumiewaią się z sobą iak tylko pismiennie.

Pomimo wielkiego prześladowania, którego Katolicka religiia ciągle w Chinach doznaie, czyni iednak wielkie w tem państwie postępy. Jedna prowincyia Su-Tszuen, która przed 50 laty nie liczyła iak 5 do 6000 Chrześciian, liczy ich teraz 60,000.

Trzęsienie ziemi, które niedawno okropne spustoszenia na wyspie Zanta poczyniło, czuć się także dało na półwyspiu Morea. Miasto Lala ma bydź zupełnie zburzone i przeszło 300 ludzi przywalonych zostało gruzami. Wiele także innych miast i wsi zostało spustoszonych, przy czem mnóstwo ludzi życie utracili. W samem mieście Pyrgos obaliło się 300 domów, a wszystkie inne grożą obaleniem. Trzęsienie trwało przez kilka dni, a w każdym w różnych godzinach następowały mocne wstrząśnienia.

Z Bahia (*) *d. 23 Grudnia.*

Przed 8 dniami przybył tu Austryiacki woienny okręt Karolina, przeznaczony do Rio-Janeiro i Chin, dla nabrania świeżey wody. Baron Stürmer, Minister Austryiacki przy naszem Dworze i Hr. Palmela znaydowali się na tym okręcie. Wiadomość o rewolucyi w Portugalii sprawiła tu powszechną radość. W krótce widzieć się dały po wszystkich rogach poprzylepiane odezwy, zachęcaiące do naśladowania braci Portugalczyków. Jednak postanowiono czekać, co Król w tey mierze wyrzecze.

Z Wittenberga d. 20 Marca.

Obywatel tuteyszy udał się niedawno z służącą do piwnicy, dla zebrania z piwa drożdży. Gdy nie powracali, udała się w dwie godziny poźniey za niemi do piwnicy gospodyni, lecz także nie powróciła. W 6 godzin potem, skoro wszystkie 3 osoby nie powróciły, przyszło domownikom na myśl, czyli zaś od gazu węglanego, który robienie piwa wydaie, poduszonemi nie zostały. Kilka osób usiłowało wniyść do piwnicy, lecz na wniyściu zaraz odbierało im wychodzące z piwnicy powietrze oddech. Nakoniec wyrobnik Koppe odważył się wniyść do piwnicy i przez zatrzymanie w sobie oddechu, udało mu się wynieść wszystkie 3 osoby. Bardzo mało okazywały iuż znaków życia, iednakże przez usilne lekarskie starania przywrócone nakoniec do niego zostały.

Naywiększe stopnie ciepła i zimna.

Dnia 18	Marca r. b. stopni ciepła				† 9,98
— 19	.	.	.	.	† 4, 0
— 20	.	.	.	.	† 4, 6
— 21	.	.	.	.	† 5, 2
— 22	.	.	.	.	† 3, 8
— 23	.	.	.	.	† 4, 0
— 24	.	.	.	zimna	— 3, 8
— 25	.	.	.	.	— 6, 2
— 26	.	.	.	.	— 4, 4
— 27	.	.	.	.	— 5, 4
— 28	.	.	.	ciepła	† 6, 2

TEATR NARODOWY

W przyszły Wtorek, to iest: dnia 3 Kwietnia r. b. na Benefis Kazimierza Skibińskiego, dana będzie po raz pierwszy wielka nowa Opera w 2 obszernych aktach, z Włoskiey przełożona, z muzyką sławnego Salieri, pod nazwiskiem: *Angiolina*, czyli: *Małżeństwo przez wrzawę.*

(*) Bachia była do roku 1771 stolicą Brazylii i liczy 76,000 mięszkańców.

DONIESIENIA

Wydział Dochodów Publicznych i Dóbr Narodowych w Senacie Rządzącym Wolnego, Niepodległego, i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. Z mocy Uchwały Senatu Rządzącego z dnia 16 b. m. i r. do L. 947 zapadłey, do publiczney podaie wiadomości, iż w dniu 16 Kwietnia r. b. w Biórze Wydziału Dochodów Publicznych o godzinie 10 ranney odbywać się będzie licytacyia dzierżawy Dóbr Narodowych Jaworzno z przyległościami na lat trzy poczynaiąc od dnia 1 Czerwca r. b. a to od ceny pierwszego wywołania Złp. 27,560. Chęć licytowania maiący zaopatrzeni w vadium dziesiątą część kwoty zwyż wspomnioney czyniące, w terminie i mieyscu oznaczonym stawić się zechcą, o innych zaś warunkach przed licytacyią w Biorze Wydziału żądaiącym, każdego czasu wiadomość udzieloną zostanie. — W Krakowie dnia 24 Marca 1821 roku.

Kucieński.
Za Sekr. Wydz. *Marcisiewicz, Adj. Wyd.*

W dniu 3 Kwietnia r. b. o godzinie 3 po południu w biórze podpisanego Komornika w Krakowie przy ulicy Floryiańskiey pod L. 530 odbędzie się w drodze Exekucyi Sądowey licytacyia kołder dwóch na muślinie aftowanych naywyborneyszey roboty z tiulami, takoteż dwóch watów aftowanych, muślinu &c. Chcący licytować raczą się w mieyscu i terminie powyżey wskazanym zgłosić z gotowizną. — W Krakowie dnia 31 Marca 1821 r.

H. Salomoński, Kom. S.

Dnia 6 Kwietnia r. b. o godzinie 10 ranney w biórze podpisanego Komornika w kamienicy przy ulicy Grodzkiey pod L. 26 odbędzie się publiczna licytacyia w drodze Exekucyi Sądowey na wydzierżawienie domu murowanego na Kleparzu przy ulicy Długiey pod L. 94 sytuowanego składaiącego się z 3ch pokoi, na piętrze dwóch Sklepików ciemnych, 2ch I b szynkownych, piwnic, Stayni, Ogrodu, i t. d. wydzierżawienie domu tego trwać będzie rok 1 od 6go Kwietnia do ostatniego Marca 1822 roku. Warunki dzierżawy przed rozpoczęciem się licytacyi oznaymione będą. Chęć licytowania maiący raczą się na oznaczony czas i mieysce z gotowemi zgłosić pieniądzmi. — W Krakowie dnia 31 Marca 1821 roku.

Jarzyński, Kom: Sąd:

W Handlu Jana Nep. Waltera w Krakowie pod Nr. 499 w Rynku na rogu ulicy Floryiańskiey, znayduie się taki sam gatunek świeżey Koniczyny, o którego dobroci przekonali się kupuiący w roku zeszłym, do sprzedania, garniec po Złp. 4.

Koniczyna z Liszek, kraiowa niesuszona, iest do sprzedania na garce, ieden po Złp. 5 w Kamienicy szarey u Pana Dominika Dubrowolskiego na wschodkach mieszkaiącego.

W Szlązku Austryiackim w Miasteczku Bilsko są do sprzedania około 12,000 sztuk drzewek Topoli Włoskiey "Populus dilata L." różnego wzrostu i równie różney ceny iak następuie:

1.	Drzewka	3 sążnie Wiedeńskiey miary wysokości sztuka				15	graycarów.
2.	ditto	2 1/2	—	—	—	12	—
3.	ditto	2	—	—	—	10	—
4.	ditto	1 1/2	—	—	—	8	—
5.	ditto	1	—	—	—	6	—

Niemniey iest na sprzedaż tamże Wierzba Babilońska "Salix Babilonia L.", podług różnego wzrostu i wielkości od 10 graycarów do 1 reńskiego wszystko w monecie konwencyonalney. Zakupuiący atoli drzewek sztuk 1000 zyska Rabattu 15 od 100.

Handel pod Firmą Wentzel i Synowie w Krakowie przyymuie Kommissa do prowadzania tychże drzewin pod warunkiem naysłuszniey umiarkowanym.